

Ху Жунсі, ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”

ПОНЯТТЯ „АДАПТАЦІЯ” У СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Ху Жунсі

Поняття „адаптація” у сучасному науковому дискурсі

У статті розглянуто сутність феномену адаптації особистості у новому соціальному середовищі. Автором визначено особливості розуміння науковцями сутності адаптації з філософської, психологічної та педагогічної точок зору. Виявлено, що у зв'язку з постійними змінами середовища та розвитком особистості, проблема адаптації є фундаментальною основою існування людини у соціумі. Адаптація є обов'язковим контекстом соціалізації особистості та стає підґрунтям реалізації людини у суспільстві. Успішність адаптації залежить від створення сприятливих умов, які мають враховувати характер адаптації, рівень працездатності людини. При входженні молодшої людини в освітнє середовище вищого навчального закладу необхідно враховувати тривалість та якість набуття знань, формування навичок та умінь. Показником успішності адаптації стають безперервне зростання та розвиток особистості, її можливість продуктивно взаємодіяти у середовищі та самореалізовуватись в ньому.

Ключові слова: особистість, адаптації, соціалізація, соціальне середовище.

Ху Жунси

Понятие „адаптация” в современном литературном пространстве

В статье рассмотрено сущность феномена адаптации личности в новой социальной среде. Автором исследованы особенности понимания адаптации с философской, психологической и педагогической точек зрения. Определено, что в связи с постоянным изменением среды и развитием личности, проблема адаптации становится фундаментальной основой существования человека в социуме. Адаптация является обязательным контекстом социализации личности и становится основой реализации человека в обществе. Успешность адаптации зависит от создания благоприятных условий, которые должны учитывать характер адаптации, уровень работоспособности человека. При вхождении молодого человека в образовательную среду высшего учебного заведения необходимо учитывать длительность и качество овладения знаниями, формирования навыков и умений. Показателем успешности адаптации становится непрерывный рост и развитие личности, ее возможность

продуктивно взаємодіювати в середі и самореалізовуватися в нем.

Ключевые слова: личность, адаптация, социализация, социальная среда.

Однією з проблем вищої освіти на сучасному етапі є оптимізація адаптації студентів до навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Ця адаптація у новому для молоді людини середовищі має ознаки соціокультурної та безперечно є складовою поступової соціалізації особистості у сфері майбутньої професійної діяльності. Викладачам добре відомо, що на початку навчання у ВНЗ студенти зазнають безліч ускладнень, пов'язаних з подоланням „дидактичного бар'єру” (перебудовою шкільного відношення до навчального процесу), психологічного, соціального, професійного та іншого характеру, що часто призводить до проявів у студентів емоційної нестабільності, неадекватності, появи невпевненості, незадоволеності, неуспішності у навчанні, недовіри до оточення, дискомфорту та соціальної дезадаптації.

Явище адаптації хвилює наукову спільноту. При цьому досліджується ціла низка проблем, пов'язаних з адаптацією студентів до умов вищого навчального закладу. Так, структура, динаміка та психологічні механізми адаптації досліджувались у працях К. Бодрова, А. Реана, А. Налчаджяна, В. Якуніна та інших. Пошук педагогічних важелів впливу на процес адаптації студентів відображено у роботах Й. Ісаєва, В. Буткевича, А. Мудрика та інших. Втім, єдиного визначення феномену адаптації не має, оскільки, досліджуючи цю проблему, науковці намагаються зосередити увагу на певних сторонах цього складного явища.

Особливу актуальність в останній час набуває вивчення чинників адаптації студентів у сучасних умовах, коли на адаптаційні процеси все більше впливають соціально-економічні фактори, процеси інтернаціоналізації освіти, необхідність взаємодіяти з представниками різних культур під час навчання у вищій школі, повсякденному житті та майбутній професійній діяльності. Все це створює підстави для ґрунтовного дослідження сутності феномену адаптації.

Метою цієї статті є визначення на підставі аналізу наукової літератури

сутності феномену адаптації.

Термін адаптація (від латинського *adaptation, adapto* – пристосовую, пристосування) спочатку виник у біології для визначення пристосування будови та функцій організмів до умов існування або звикання. На сучасному етапі це поняття достатньо складне і має власне трактування у різних сферах знань. А. Георгіївський зробив спробу згрупувати наявні визначення адаптації через специфіку підходів науковців до дослідження цього феномену, а Л. Корель – на підставі аспектів адаптації.

Так, А. Георгіївський у своєму дослідженні виділяє:

- тавтологічні визначення, як спрощений переклад цієї дефініції з латинської, але достатньо вживаний у довідковій літературі;
- визначення через „головну ознаку”, що виходить з особливостей структурно-функціональної організації живого в цілому та, відповідно до цього, розглядає адаптацію як явище, втім, без пояснення його механізмів;
- полісемантичне визначення, яке передбачає розуміння адаптації як процесу та результату [1].

Розмаїття підходів до розгляду у науці поняття „адаптація” узагальнено Л. Корелем, який виділяє наступні аспекти адаптації:

- адаптація як процес пристосування індивіда до нового середовища, як результат цього процесу та як спосіб досягнення будь-якої мети та отримання вигоди для індивіда;
- адаптація як досягнення рівноваги, відносної гармонії між суб’єктом та середовищем, а також як процес, що забезпечує не тільки стабільність, але й можливості розвитку індивіда;
- адаптація як досягнення відповідності між цілями та результатами діяльності особистості [2].

Як бачимо, поняття адаптації є багатозначним.

З позиції *філософії* адаптація трактується як соціальний феномен, вид взаємодії особистості або соціальної групи із соціальним середовищем, під час якої узгоджуються вимоги та очікування її учасників. Ідеї адаптації людини до

середовища протягом розвитку людства розглядалися багатьма філософами: Гіппократом, Р. Декартом, Ш. Монтеск'є, Г. Спенсером, В. Вундтом, В. Дільтеєм, Е. Дюркгеймом та іншими.

Ще Гіппократ казав, що людина природнім чином вплетена у контекст всіх систем, які утворюють її життя: пори року, особливості регіонів та їхніх характеристик, водні ресурси та образ буття людей, що детермінують її поведінку, а також впливають на адаптаційні процеси.

Перші згадки про адаптацію зустрічаються в учінні про асоціації. В ньому пояснюється зв'язок, міцність та мінливість психічних явищ будовою нервової системи. Так, Р. Декарт використовував термін асоціації відносно до поведінки та змін поведінки під впливом зовнішнього середовища.

Ш. Монтеск'є також вважав, що на поведінку людини у середовищі впливають чисельні фактори. Середовище, в якому існує людина, детермінує процеси життєдіяльності та визначає особливості соціального життя.

Роздуми про вплив середовища на людину привели Дільтея до розуміння, що „життєва одиниці обумовлена середовищем, в якому вона існує й, зі свого боку, на неї впливає”. Схожі погляди мав і В. Вундт, який вказував, що людина у багато чому залежить від розвитку того середовища, до якого вона належить, оскільки середовище є підґрунтям становлення людини та створює умови для її реалізації у соціумі.

За К. Гольдштейном, людині необхідно досягати гармонії із зовнішнім середовищем, отримувати впевненість та самостверджуватись у суспільстві, що стає можливим завдяки адаптації. Важливим аспектом успішної адаптації людини до середовища, як зазначав Г. Спенсер, є досягнення найбільш оптимального, адекватного пристосування. Тобто, важливо досягати певної гармонії до зовнішніх, об'єктивно встановлених вимог соціуму, щоб своєю поведінкою відповідати загальноприйнятим стандартам.

Як писав Е. Дюркгейм, з одного боку, соціальна поведінка людини регулюється та обмежується зовнішніми, наявними правилами соціальної взаємодії, з іншого – інтеріоризовані соціальні норми та цінності стають дієвим

засобом соціальної регуляції.

Для адаптування до нових умов людині необхідно свідомо спрямовувати свої зусилля на співробітництво з іншими людьми. Так, згідно Д. Дьюї, координація людиною своїх дій у середовищі виконує адаптаційну функцію. При цьому людина може пристосуватися до найбільш складних ситуацій найбільш придатним для себе способом і, навіть, змінити середовище.

Таким чином, з філософської точки зору, адаптація – атрибут будь-якої живої істоти, що виявляється тоді, коли в системі її взаємовідносин із середовищем виникають значущі зміни. Оскільки і людина, і середовище постійно змінюються, то адаптація стає фундаментальною основою існування.

У *психології* адаптація – це пристосування людини як особистості до існування у суспільстві відповідно до вимог цього суспільства та власних потреб, мотивів та інтересів. Психологічна адаптація здійснюється шляхом засвоєння норм та цінностей суспільства, а основним проявом адаптації стає взаємодія людини з оточенням та її активна діяльність.

Цілісний процес адаптації людини як суб'єкта діяльності складається з різних компонентів та включає, на думку багатьох науковців, різні рівні структури:

– соціально-психологічний: його зміст складає зміна компонентів спрямованості людини (впевнень, схильностей, інтересів, бажань), соціально важливих для неї цілей, її міжособистісних відносин, групової взаємодії соціальних очікувань;

– індивідуально психологічний (або власне психічний): його зміст складає зміни особистісних якостей людини, властивостей її психічних процесів (сприйняття, мислення, пам'яті, емоцій та почуттів), особливостей індивідуальної поведінки, характеристик актуального стану;

– психофізіологічний: зміст якого складають зміни біопсихічних властивостей людини, психофізіологічної регуляції її поведінки, фізіологічних механізмів діяльності, функціональних резервів організму.

На зазначених рівнях адаптація взаємодії з навколишнім світом

реалізується по-різному: на першому рівні вона опосередкована соціально-психологічними чинниками, на психічному рівні залежить від індивідуально-психологічних особливостей адаптанта, на третьому рівні здійснюється шляхом прямого контакту з природним середовищем.

Адаптація людини до середовища буде успішною, якщо знайдено спільні об'єднуючі для них підстави. Досліджуючи проблеми адаптації людини до середовища, Г. Юнг вказував, що ідентифікація людини до середовища може відбуватися на підставі певної схожості, під якою він розумів наявність у свідомості людей архетипів, які сприяють налагодженню контактів, як між людьми, так і з зовнішнім світом.

Необхідність адаптації людини не тільки до середовища, але й до соціального оточення, висвітлена у працях Г. Спенсера. Він висунув ідею, що людський розум не має обмежень, і це забезпечує найбільш адекватне пристосування індивіда до середовища.

Зв'язок адаптації та розвитку особистості описаний у працях Г. Олпорта та А. Маслоу. Так, Олпорт, не ототожнюючи понять адаптації та розвитку особистості, уважав, що прийняття людиною певних умов, вимог середовища, які він визначав як „міриади субсистем не властивих базовій структурі особистості”, сприяють адаптації. У процесі адаптації особистості до середовища простежується зв'язок між середовищем та реакціями людини на неї, на що вказував А. Маслоу. Науковець визначав психологічний захист як внутрішній ресурс адаптації до навколишнього світу. Оптимальною для людини в процесі адаптації є ідентифікація у внутрішньому плані.

Під час адаптації до середовища у людини, як засвідчував О. Лазурський, виявляються певні реакції на зовнішні збудники, зміст яких визначається відношенням людини до зовнішнього середовища. Науковець казав: „Суттєве значення мають для нас не форми самих об'єктів, а форми типових реакцій на них особистості, те відношення, яке складається у напрямку тієї чи іншої категорії зовнішніх явищ” [3].

Розвиваючи положення про розуміння особистості як активного суб'єкту

соціального середовища, М. Басов обґрунтовує обумовленість психічної діяльності зовнішнім середовищем та його взаємодією з особистістю. Поведінку дослідник розуміє не як сукупність реакцій на зовнішні стимули, а як активну діяльність особистості, при цьому середовище з точки зору вченого – це цілісна динамічна система впливів на людину. М. Басов пише, що сутність розвитку людини як активного діяча полягає „у дієвому проникненні у це середовище та в оволодінні ним завдяки дієвому його пізнанню” [4].

Важливі висновки щодо пристосування людини до зовнішнього середовища як складника природи були зроблені П. Гальпериним, який визначив біологічний зміст адаптації, що виявляється під час взаємодії людини із середовищем. У його розумінні, біологічне – це не тільки організм, а організм з визначеними формами відношення до зовнішнього середовища, з визначеними формами зовнішнього життя та поведінки.

Досліджуючи питання адаптації людини до зовнішнього середовища, О. Леонтєв вказував на серйозні протиріччя, які виникають при спробі розв’язання цієї проблеми. Науковець дійшов висновку, що питання адаптації потрібно розглядати не у площині „організм – середовище”, а вивести на рівень відносин „людина – суспільство” [5].

Таким чином, у психології адаптація розглядається як процес, який розгортається на різних рівнях за допомогою механізмів перетворення та пристосування у відповідь на вплив зовнішніх та внутрішніх чинників.

Філософське та психологічне бачення адаптації актуалізує роль середовища у процесах життєдіяльності людини у суспільстві та соціалізації.

У вітчизняній та зарубіжній літературі під соціалізацією розуміється засвоєння соціальних норм та культурних цінностей, у процесі чого відбувається самореалізація особистості у суспільстві. Як вказує Л. Степанко, соціалізація – це процес передачі культурного досвіду від одного покоління до іншого. Під соціалізацією особистості Л. Блінов розуміє як набуття індивідуального досвіду розвитку завдяки аналізу та осмисленню досвіду попередніх поколінь.

I. Кон процес соціалізації розуміє як засвоєння індивідом соціального досвіду, певної системи соціальних ролей та культури, результатом чого створюється конкретна особистість. Соціалізація, розвиває думку науковець, це засвоєння розмаїття культури людських відносин, встановлених конвенціональних норм і форм взаємодії.

Такі науковці, як В. Сластьонін, Й. Ісаєв, Є. Шиянов намагаються розглядати соціалізацію через процес адаптації, що дає їм змогу визначити соціалізацію „як процес входження людини у соціальне середовище та її пристосування до культурних, психологічних та соціологічних факторів” [6].

Головним аспектом у соціалізації особистості є встановлення норм, цінностей, вимог суспільства, що впливають на саморозвиток та самовизначення людини, її активність у соціумі. Досліджуючи питання розвитку особистості як прояву соціалізації людини у соціальному середовищі, А. Петровський вказує на три фази цього процесу: адаптація, індивідуалізація та інтеграція. Кожна з цих фаз виступає як етап розвитку особистості, набуття нею нових якостей та характеристик. Якщо людина не справляється з труднощами адаптаційного періоду, то їй складно виявляти себе як особистість, виникає конформність поведінки, залежність та неприйняття нового середовища та вимог. Втім, успішне проходження етапів розвитку свідчать про самоствердження особистості, формування її позитивних якостей, підвищення самооцінки.

Розроблену А. Петровським модель розвитку особистості доповнила Н. Савотіна, яка вихідною фазою розвитку визначає фазу актуалізації конфлікту, що виявляє певні умови соціалізації особистості у суспільстві.

Таким чином, можна констатувати, що адаптація визначається в обов'язковому контексті соціалізації. В основі соціалізації лежить засвоєння людиною соціального досвіду, входження у суспільство та інтеграція в ньому. Це більш широке поняття ніж адаптація, яка первинна відносно соціалізації, проходить шлях всередині цього процесу та стає підґрунтям реалізації людини у суспільстві.

З *педагогічної* точки зору адаптацію розглядають як входження особистості у новий образ життя та діяльності. Якщо мова йде про навчально-пізнавальну діяльність, то процес адаптації стає складним та багатобічним. При цьому часові періоди процесу адаптації по-різному визначаються науковцями. Наприклад, у дисертаційному дослідженні Лі Сюеюань згадується про короткотривалу та довготривалу адаптацію [7]. Перша ґрунтується на рефлекторних реакціях у короткі часові періоди (протягом одного заняття чи одного навчального дня). Друга – формується тривалий час та вимагає чисельних впливів. І. Мушарапова, вивчаючи процеси адаптації студентів у вищому навчальному закладі, вказує на розбіжність у встановленні науковцями тривалості адаптації. Втім, учені виявляють єдність стосовно того, що адаптація у сфері пізнання, навчання відбувається поступово, оскільки весь час ускладнюються знання, які повинні бути засвоєні особистістю, а адаптація до сфери спілкування включає лише один період і завершується після двох-трьох семестрів [8].

Як свідчать чисельні дослідження, створення сприятливих умов для нормального процесу адаптації потребує урахування наявності тісного взаємозв'язку між характером адаптації, рівнем працездатності людини, тривалістю та якістю набуття знань, формування навичок та умінь. Тобто, успішність адаптації студента залежить від успішності формування у нього професійних навичок і умінь.

На думку Б. Рубіна та Ю. Колесникова, адаптація студентів є процесом входження особистості у сукупність ролей та форм діяльності. Головним моментом адаптації науковці вважають змістовне, творче пристосування індивіда до особливостей обраної професії за допомогою навчального процесу. Результатом адаптації студента, на думку дослідників, є позитивне відношення до професії, прагнення оволодіти нею, що втілюється у показники академічної успішності.

Найбільш вдало, на наш погляд, зміст процесу адаптації студентів у вищому навчальному закладі розкрито у працях В. Лагерева. Адаптація

визначається науковцем, як „інтенсивний та динамічний, багатобічний та комплексний процес життєдіяльності, під час якого індивід на основі відповідних реакцій виробляє стійкі навички задоволення тих вимог, які висуваються до нього під час навчання та виховання у вищій школі” [9]. Все це суттєво впливає на подальший розвиток свідомості студента, приводить до певних трансформацій у його поведінці, настановах, мотивах та діяльності. Хоча адаптація як соціально-психологічний та педагогічний процес підпорядкована специфічним закономірностям, вона в свою чергу, носить досить індивідуальний характер. Останнє визначає її інтенсивність, виразність, глибину впливу на особистість студента.

Аналіз робіт В. Лагерєва, Дж. Морено, Г. Ричкової, В. Северцева, М. Фатхулліна та інших свідчить, що існують чинники, які стають підґрунтям ускладнення адаптації студентів до навчання, а саме:

- невідповідність реальної підготовленості у середній школі змісту програм професійної підготовки;
- слабка розвиненість навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності;
- звичка до пасивної ролі у навчанні;
- не сформованість ціннісних орієнтацій;
- низький рівень професійної спрямованості;
- відсутність навичок рефлексивної діяльності.

У цьому контексті слід зазначити, що поняття адаптації знаходиться у тісному зв'язку із управлінням, яке націлене на створення сприятливих умов для адаптації, подолання вказаних ускладнень та надання особистості можливості співвіднести власні якості з нормами та вимогами нової діяльності. Такий адаптаційний процес характеризується цілеспрямованою взаємодією особистості з новими для неї параметрами середовища навчального закладу. У процесі цієї взаємодії студент „на підставі самооцінної діяльності управляє своєю поведінкою та навчальною роботою, набуває знання і формує навички, уміння, особистісні якості, необхідні для оволодіння професією” [10].

Під час адаптації студенти пристосовуються до двох сфер навчання у ВНЗ: сфери пізнання та сфери спілкування. Це передбачає виділення таких видів адаптації, як дидактична, навчальна, соціально-психологічна та комунікативна. У сфері пізнання адаптація полягає у виявленні активності студентів, спрямованих на подолання дидактичного бар'єру та пов'язана з виробкою нових навчальних дій та прийомів, адекватних методам навчання у вищій школі, а також активності, пов'язаною із пристосуванням до вимог предмету пізнання та способів його пояснення. У сфері спілкування адаптація розуміється як активність, пов'язана із встановленням й розвитком формальних (ділових) та неформальних (особистісних) відносин з викладачами та студентами, особливо зі своєї групи.

Відносно кожної із зазначених сфер, на думку М. Свиридова, може бути прогресивною або регресивною. Прогресивна адаптація відбудеться у тому випадку, якщо вона спирається на змістовне прийняття особистістю соціально визнаних цінностей, у зв'язку з чим створюються сприятливі умови для особистісного зростання та розвитку творчого потенціалу. Напроти, регресивна адаптація буде мати місце тоді, коли особистість формальна залучена до ідеалів соціуму, що створює нові проблемні ситуації та вкрай важке знаходження адаптаційних механізмів.

Слід відзначити, що донедавна адаптація розглядалась як вимушений, а не природній для людини процес, як результат впливу сторонніх сил, а не як її власних потенцій, як спрямованість процесу адаптації на підтримку стабільності та рівноваги, а не подолання його. Втім адаптація явище більш складне, фактично, це процес, що вимагає безперервного удосконалення людини. Саме безперервне зростання та розвиток особистості є атрибутивними моментами адаптації. На підставі цього у сучасній науці відбувається розділення понять пристосування та адаптації, рух від пасивного пристосування до побудови системи продуктивної взаємодії особистості та середовища, від рівноваги та відсутності конфліктів як мети пристосування до самоактуалізації та саморозвитку особистості у реальному соціальному

середовищі.

У цьому контексті доречним є визначення поняття адаптації І. Кузнецовим, який розуміє цей феномен як „цілісний, динамічний, неперервний, відносно стійкий процес становлення відповідності між сукупним рівнем найбільш актуальних на певний момент (перспективу) потреб особистості та наявним (перспективним) рівнем задоволення цих потреб, що визначає безперервний розвиток особистості” [11]. Тобто, особистість приймає соціальні очікування, з якими стикається у суспільстві, та відповідає на них. При цьому, особистість виявляє „гнучкість” відносно до змін середовища, намагаючись зберегти здатність надавати подіям бажане для себе спрямування.

Відповідно до цього під *адаптацією* ми розуміємо *процес взаємодії особистості із середовищем внаслідок невідповідності її властивостей та особистісних якостей вимогам цього середовища з метою досягнення стабільності та взаємного розвитку.*

Таким чином, проведений аналіз наукової літератури щодо сутності феномену адаптації виявив наявність значного теоретичного доробку з цього питання. Сучасна наука вийшла за межі розуміння процесу адаптації як пасивного пристосування особистості до середовища, а вважає цей процес динамічним, безперервним, що обумовлює взаємний розвиток як особистості, так і середовища.

У філософії, психології та педагогіці спостерігається різні позиції науковців, але всі вони підкреслюється складність та багатобічність адаптаційних процесів та необхідність їх дослідження у площині „людина – середовище”. Оскільки ця взаємодія завжди носить соціальний характер, тому адаптація, у процесі якої відбувається узгодження вимог та очікувань особистості як соціального суб’єкта з їхніми можливостями та реаліями соціального середовища, перетворюється на соціальну адаптацію. Відповідно до цього подальшим напрямком нашого дослідження вважаємо виявлення сутності феномену соціальної адаптації як основи успішного входження студентів у освітнє середовище навчального закладу.

Літэратура

- 1. Георгиевский А. Б.** Эволюция адаптаций (историко-методологическое исследование) / А. Б. Георгиевский. – Л. : Наука, 1989. – 189 с.
- 2. Корель Л. В.** Социология адаптации : этюды апологии / Л. В. Корель. – Новосибирск : ИЭОПП СО РАН, 1997. – 160 с.
- 3. Лазурский А. Ф.** Избранные труды по общей психологии. К учению о психической активности. Программа исследования личности и другие работы / А. Ф. Лазурский; коммент., примеч., прилож. Е. В. Левченко. – СПб. : Алейтея, 2001. – 192 с.
- 4. Басов М. Я.** Избранные психологические произведения / М. Я. Басов. – М. : Педагогика, 1975. – 432 с.
- 5. Леонтьев А. Н.** Избранные психологические произведения. В 2-х т. Т.1. / А. Н. Леонтьев. – М. : Педагогика, 1983. – 392 с.
- 6. Слостенин В. А.** Педагогика : учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. И. Шиянов ; под ред. В. А. Слостенина. – М. : Издат. центр „Академия”, 2002. – 567 с.
- 7. Ли Сюеюань.** Адаптация китайских студентов младших курсов к обучения в вузе : аксиологический подход (на материале специальности „Русский язык как иностранный”) : дисс... канд. пед. наук : 13.00.08 / Ли Сюеюань. – Комсомольск-на-Амуре, 2009. – 244 с.
- 8. Мушарапова И. Л.** Психологические факторы адаптации иностранных студентов к обучению на подготовительном факультете российского вуза : дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Мушарапова Инесса Лукмановна. – Тула, 2000. – 152 с.
- 9. Лагерев В. В.** Адаптация студентов к условиям обучения в техническом вузе и особенности организации учебно-воспитательного процесса с первокурсниками / В. В. Лагерев // Содержание, формы и методы обучения в высшей школе : обзорная информация НИИВО. – 1991. – Вып. 3. – 49 с.

10. Шафажинская Н. Е. Психологический анализ саморегуляции личности в процессе социально-психологической адаптации студентов педагогических вузов (на материале самооценки как фактора саморегуляции) : автореф. дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Шафажинская Наталья Евгеньевна. – М., 1982. – 15 с.

11. Кузнецов И. С. Адаптация как функция развития личности / И. С. Кузнецов. – Саратов : Изд-во Саратовского университета, 1991. – 76 с.

Hu Rongxi

The Concept „adaptation” in the context of modern scientific discourse

In article it is considered essence of a phenomenon of adaptation of the personality in the new social environment. The author investigated features of understanding of adaptation from the philosophical, psychological and pedagogical points of view. It is defined that in connection with continuous changes of the environment and development of the personality, the problem of adaptation becomes a fundamental basis of existence of a person in society. Adaptation is an obligatory context of socialization of a personality and becomes a basis of realization of a person in society. Success of adaptation depends on creating favourable conditions which have to consider nature of adaptation, level of efficiency of a person. When a young person is include into educational environment of a higher educational institution it is necessary to consider duration and quality of acquiring of knowledge, formations of skills and abilities. Continuous growth and development of a personality become an indicator of success of adaptation, his ability to interact productively in environment and to self-actualize in it.

Key words: personality, adaptation, socialization, social environment.

Відомості про автора

Ху Жунсі – аспірант кафедри педагогіки, провідний фахівець відділу міжнародних зв'язків ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Стаття надійшла до редакції 07.04.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.